

Referințe bibliografice

1. Codul penal al R. Moldova, Cod nr.985 din 18.04.2002 // Monitorul Oficial al R. Moldova din 14.04.2009 Nr. 72-74 art nr. 195.

2. Noul Cod Penal actualizat 2019 - Legea 286/2009 // <https://e-juridic.manager.ro/articole/codul-penal-actualizat-2014-14489.html> (vizitat la 22 august 2019).

3. Уголовный кодекс Австралии 1995 г. / Науч. ред. И.Д. Козочкин, Е.Н. Трикоз. СПб. 2002.

4. Уголовный кодекс Дании / Науч. ред. С.С. Беляев. СПб., 2001.

5. Уголовный кодекс Испании / Под ред. и с предисл. Н. Ф. Кузнецовой и Ф. М. Решетникова. М, 1998.

6. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики. // <http://ukknr.uscoz.ru> (vizitat la 16.09.2018).

7. Уголовный кодекс Республики Болгария / Науч. ред. А.И. Лукашов. СПб., 2001.

8. Уголовный кодекс Республики Польша/ Науч. ред. А.И. Лукашов, Н.Ф. Кузнецова. СПб., 2001.

9. Уголовный кодекс Швейцарии / Науч. ред. А.В. Серебренникова. СПб., 2001.

10. Уголовный кодекс штата Техас / Науч. ред. И.Д. Козочкин. СПб., 2006.

11. Уголовный кодекс Японии/ Науч. ред. А.И. Коробеев. СПб., 2002.

DATE DESPRE AUTOR:

Vladimir PUICA,
ofițer de urmărire penală detașat în
Procuratura Anticorupție,
Doctorand, Academia „Ștefan cel
Mare” a Ministerului Afacerilor
Interne al Republicii Moldova,
mail: vladimir.puica@cna.md

About the author:
Vladimir PUICA,
criminal prosecution officer in
the Anti-corruption Prosecutor's
Office,
Phd student, „Ștefan cel Mare”
Academy of the Ministry of
Internal Affairs of the Republic of
Moldova,
mail: vladimir.puica@cna.md

CZU: 341.645

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND CONFLICTELE ARMATE FĂRĂ CARACTER INTERNAȚIONAL ÎN LUMINA PREVEDERILOR STATUTULUI CURȚII PENALE INTERNAȚIONALE

Ion FRUNZE,
doctor în drept, USEM

Acest articol analizează esența conflictelor armate non-internaționale și standardele juridice internaționale care trebuie respectate de părțile implicate. Noutatea și originalitatea științifică sunt asigurate de analiza complexă a conflictelor armate interne în contextul cadrului normativ internațional cu elucidarea problemelor specifice existente în această materie, de cercetare a conflictului intern prin prisma dreptului internațional umanitar și de elaborarea unor concluzii orientate spre perfecționarea practicii și a modului de abordări în reglementarea tipului de conflict armat vizat. Problema științifică de importanță majoră soluționată în lucrare constă în elucidarea aspectelor tratate de dreptul internațional a conflictelor armate non internaționale.

Cuvinte-cheie: *conflictelor armate non-internaționale, dreptul internațional umanitar, standardele juridice internaționale.*

GENERAL CONSIDERATIONS ON INTERNATIONAL ARMED CONFLICT IN THE LIGHT OF THE PROVISIONS OF THE STATUS INTERNATIONAL PENAL CURT

Ion FRUNZE,
Phd in Law, dr., UESM

This article examines the essence of non-international armed conflicts and international legal standards to be respected by involved parties. The scientific novelty of this thesis is presented by a complex analysis of internal armed conflicts in the context of international regulatory framework; the elucidation of the problems existing in this field; the study of the Transdnistrian conflict within international humanitarian law and the formulation of concrete conclusions and recommendations aimed at improving the practice and the methods of settlement of the investigated type of armed conflicts.

Keywords: *non-international armed conflicts, international humanitarian law, international legal standards*

Introducere. Problematika conflictelor armate fără caracter internațional este în permanentă studiere, deoarece tipul de conflict armat, cel mai des întâlnit în societatea contemporană, este conflictul armat neinternațional, care se caracterizează, de obicei, printr-o brutalitate extremă.

Dreptul internațional umanitar oferă cadrul normativ în raport cu care ar trebui să fie evaluat com-

portamentul părților în conflictele armate interne.

Cele mai multe conflicte armate de astăzi au caracter neinternațional. Aceste conflicte sunt guvernate de teamă sau amenințare, de distrugere sau suferință extremă, de atacuri deliberate împotriva civililor, de distrugerea de proprietăți civile și de jafuri, de deplasarea forțată a populației, de utilizarea civililor ca scuturi umane, de

distrugerea infrastructurii vitale pentru populația civilă, de violuri și alte forme de violență. De obicei, toate aceste acte de violență se regăsesc adesea în aceste tipuri de conflicte [14].

Iată de ce este necesară dezvoltarea permanentă a legislației, care este doar ”primul pas pentru a asigura protecția celor care nu iau parte la ostilități, inclusiv civili, sau cei care nu mai iau parte, inclusiv răniți și bolnavi ce provin din forțele armate și grupuri armate” [14].

În acest context, devine o adevărată provocare elaborarea acestor reguli cunoscute și mai ales de crearea siguranței că acestea vor fi aplicate.

Reflecții și rezultate. Începând din anul 1949, statele au convenit prin articolul 3 comun celor 4 Convenții de la Geneva să respecte anumite standarde minime în astfel de conflicte.

Aceste dispoziții, care sunt numite „considerații elementare de umanitate” au fost completate de alte dispoziții cuprinse în diverse tratate, dar și de prevederile dreptului internațional umanitar cutumiar.

Cele patru *Convenții de la Geneva din 1949*, precum și *Protocolul I adițional din 1977*, tratează într-un mod detaliat toate problemele umanitare rezultate în urma conflictelor internaționale.

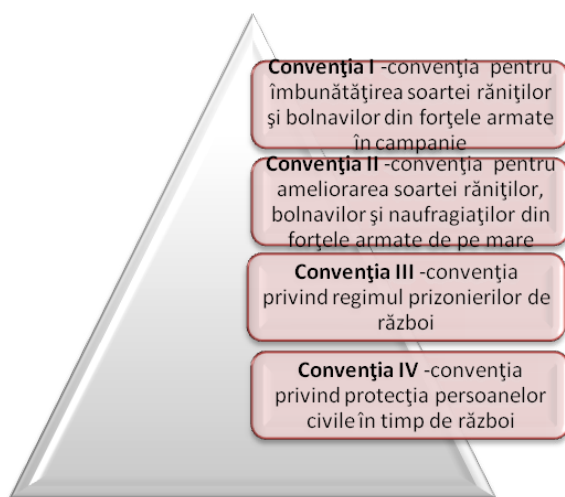

Diagrama 1. Actele internaționale care constituie „Dreptul de la Geneva”, adoptate la 12 august 1949.[14]

La acestea s-au adăugat în anul 1997, două noi instrumente: „*Protocolul adițional privind protecția victimelor conflictelor armate internaționale*”, și „*Protocolul adițional privind protecția victimelor conflictelor armate neinternaționale*”, și apoi în dec. 2005 un altul „*Protocolul adițional pentru adoptarea unui nou semn de protecție*”.

Potrivit definiției din art. 2 comun al celor patru convenții, conflictul internațional este definit ca fiind: „*războiul declarat sau orice alt conflict internațional ivit între două sau mai multe dintre Înalte-*

le Părți Contractante, chiar dacă starea de război nu este cunoscută de una din ele”, precum și în cazul „*ocupației totale sau parțiale a teritoriului unei Înalte Părți Contractante, chiar dacă ocupația nu întâmpină nicio rezistență militară*”.

În ceea ce privește conflictul armat cu caracter neinternațional, Convențiile de la Geneva definesc acest tip de conflict, în cadrul art. 3 comun, astfel:

„*În caz de conflict armat ne prezentând un caracter internațional și ivit pe teritoriul uneia dintre Înaltele Părți Contractante,*

fiecare dintre Părțile în conflict va trebui să aplice cel puțin următoarele dispoziții:

1. *Persoanele care nu participă direct la ostilități, inclusiv membrii forțelor armate care au depus armele și persoanele care au fost scoase din luptă din cauza de boală, rănire, detențiune sau din orice altă cauză, vor fi, în toate împrejurările, tratate cu omenie, fără nicio deosebire cu caracter discriminatoriu bazat pe rasă, culoare, religie sau credință, sex, naștere sau avere, sau orice alt criteriu analog.*

În acest scop, sunt și rămân prohibite, oricât și oriunde, cu privire la persoanele menționate mai sus:

a) *atingerile aduse vieții și integrității corporale, mai ales omorul sub toate formele, mutilările, cruzimile, torturile și chinurile;*

b) *luările de ostatici;*

c) *atingerile aduse demnității persoanelor, mai ales tratamentele umilitoare și înjositoare;*

d) *condamnările pronunțate și execuțiile efectuate fără o judecată prealabilă, date de un tribunal constituit în mod regulat, însoțită de garanții judiciare recunoscute ca indispensabile de către popoarele civilizate”.*

2. *Răniții și bolnavii vor fi ridicați și îngrijiți.*

Un organism umanitar imparțial, așa cum este Comitetul Internațional de Cruce Roșie, va putea să ofere serviciile sale Părților în conflict.

Părțile în conflict se vor strădui, pe de altă parte, să dispună intrarea în vigoare, prin acorduri speciale, a tuturor sau a unei părți din celelalte dispoziții ale prezentei Convenții.

Aplicarea dispozițiilor, care preced, nu va avea efect asupra statutului juridic al Părților în conflict.”

În completarea definițiilor menționate, Protocoalele adiționale împart conflictele, astfel:

a) – **conflicte armate internaționale**, care sunt lupta armată între două sau mai multe state și care provoacă crize profunde în relațiile internaționale.

Dreptul internațional actual admite războiul de autoapărare al statului atacat de un alt stat, ca și războiul de eliberare dus de popoarele armate în două categorii: – conflictul armat internațional, care definește acest război al popoarelor asuprite, ca fiind conflictul armat „*în care popoarele luptă împotriva dominației coloniale și străine, împotriva regimurilor rasiste, în exercitarea dreptului lor la autoapărare*” (art. 1, al. 4); de asemenea, în dreptul internațional actual este admisă folosirea forței armate în relațiile internaționale ca urmare a unei hotărâri adoptată de Consiliul de Securitate pentru apărarea sau restabilirea păcii și a securității internaționale (Carta O.N.U., art. 42)

b) – **conflicte armate non-internaționale** care se desfășoară pe teritoriul unui stat, între forțele armate ale aceluși stat și forțele armate dizidente sau grupuri armate care controlează o parte a teritoriului statului respectiv (Protocolul adițional II de la Geneva din 1977 art.1). [14].

Un interes aparte prezintă determinarea noțiunii de conflict armat în sensul Statutului Curții Penale Internaționale. Acesta determină ca fiind infracțiuni săvârșite pe timp de conflict armat noninternațional. Sunt calificate drept fapte infracționale, încălcarea gravă a prevederilor articolului 3 comun, săvârșite pe timp de conflict armat fără caracter internațional și, astfel, normele Statutului Curții Penale Internaționale: „nu sunt aplicabile situațiilor de tensiuni și dezordini interne...” Deasemenea este calificată drept infracțiune internațională o categorie destul de vastă de acțiuni prin următoarea stipulare: „alte în-

călări grave ale legilor și obiceiurilor războiului aplicabile în timp de conflict armat noninternațional în limitele determinate de dreptul internațional umanitar”[3].

O nouă oportunitate universală pentru state de a se pronunța asupra conflictelor armate interne a constituit crearea Curții Penale Internaționale (CPI). Conștiente că toate popoarele sunt unite prin legături strânse, iar culturile lor formează un patrimoniu comun și preocupate de faptul că acest mozaic delicat ar putea fi distrus în orice moment, **statele-părți reunite la Roma, la 17 iulie 1998**, având în conștiință că în cursul sec. XX milioane de copii, de femei și de bărbați au fost victime ale unor atrocități care sfidează imaginația și lezează profund conștiința umană, **recunoscând** că prin crimele de o asemenea gravitate **se amenință pacea, securitatea și bunăstarea lumii, afirmând** că cele mai grave crime care privesc ansamblul comunității internaționale nu pot rămâne nepedepsite și că reprimarea lor trebuie să fie asigurată efectiv prin măsuri luate în cadrul național și prin întărirea cooperării internaționale, **au convenit** înființarea unei Curți Penale Internaționale. [17] Curtea Penală Internațională este alcătuită din 18 magistrați și este o instituție permanentă, având rolul de a judeca persoanele ce se fac vinovate de delict grave, cum ar fi genocidul, crime împotriva umanității, crime de război și crime de agresiune.

În timpul negocierilor Statutului Curții Penale Internaționale, problema privind extinderea jurisdicției acestei Curți asupra crimelor de război comise în timpul conflictelor armate interne a fost una dintre cele mai controversate. Un număr de participanți s-au opus exercitării jurisdicției Curții Penale Internaționale asupra conflictelor armate interne, conside-

rând că aceasta ar submina acceptarea universală a Statutului Curții și că existența răspunderii penale individuale pentru asemenea violări nu era clar demonstrată. [17, p. 612] Ultimul argument nu era unul nou, Denisse Platner scriind încă în anul 1990 că, „... *dreptul internațional umanitar aplicabil conflictelor armate interne nu conține prevederi despre răspunderea penală individuală*”. [13, p. 409, 414]

În vederea asigurării acceptabilității Statutului, intenția negociatorilor a fost de a include crimele de război care să reflecte în mod clar dreptul cutumiar, și anume actele considerate ca și încălcări ale dreptului internațional cutumiar, precum și cele care au fost incriminate în temeiul dreptului cutumiar. Concomitent, includerea crimelor de război comise în timpul conflictelor armate interne a fost importantă pentru state în speranța creării unei Curți puternice. [12, p. 39]

Multe state au fost dornice de a vedea crimele de război comise în perioada conflictelor armate interne incluse în Statutul de la Roma din două considerente principale:

- în primul rând, deoarece era clar că tocmai în ceea ce privește conflictele armate interne, sistemele naționale de justiție penală erau, cel mai probabil, în imposibilitatea de a reacționa adecvat la astfel de încălcări;

- în al doilea rând, neincluarea conflictelor armate interne ar fi privat Curtea de puterea de a urmări ceea ce astăzi constituie cele mai răspândite violări ale dreptului internațional umanitar, [6, p. 611] majoritatea conflictelor armate având un caracter mai degrabă intern decât internațional.

Doar în 1994, Statutul Tribunalului pentru Rwanda adoptat de către Consiliul de Securitate al ONU a stabilit, pentru prima dată, în mod explicit competența aces-

tui tribunal în caz de încălcări ale art. 3 comun al Convențiilor de la Geneva din 1949 și a Protocolului Adițional II din 1977. Și doar în 1995, în cazul *Tadic*, Camera de Apel a Tribunalului Militar Internațional pentru fosta Iugoslavie a decis că în jurisdicția în „legile și cutumele de război” sunt incluse și încălcările comise în timpul conflictelor armate interne. În același context, ținem să menționăm că în 1995 Secretarul General al ONU a descris articolul 4 din Statutul Tribunalului Internațional Militar pentru Rwanda - care prevedea jurisdicția Tribunalului asupra indivizilor acuzați de violarea art. 3 comun al Convențiilor de la Geneva din 1949 și a Protocolului Adițional II din 1977 – ca fiind prevederea care „pentru prima dată incriminează art. 3 comun”. [6, p. 612]

În ce privește Statutul Curții Penale Internaționale, propunerea finală a grupului de lucru privind crimele de război comise pe timp de conflict armat intern a fost un compromis între sugestii nu pentru a include orice astfel de infracțiuni, ci doar încălcări ale art. 3 comun și o listă foarte cuprinzătoare de crime. [12, p. 39]

În cele din urmă, art. 8, alineatul 2, litera „c” din Statutul Curții Penale Internaționale vorbește despre „*încălcări grave ale art. 3 comun celor patru Convenții de la Geneva*” în caz de conflict armat fără caracter internațional, iar art. 8, al. 2, lit. „d” precizează că se exclude „*situațiile de tulburări și tensiuni interne, cum ar fi revoltele, actele izolate și sporadice de violență sau alte acte de natură similară*”. În plus, art. 8, al. (2), lit. (e) stabilește competența Curții Penale Internaționale în ce privește „*alte încălcări grave ale legilor și cutumelor aplicabile în conflictele armate fără caracter internațional, în cadrul stabilit de dreptul internațional*”.

Lista de infracțiuni din art. 8, al. 2, lit. (e) este relativ aproape, dar mai mică decât cea din art. 8, al. (2), lit. (b), care se ocupă de încălcări grave ale legilor și cutumelor aplicabile în caz de conflict armat internațional. Ca atare, aceasta reflectă crimele de război ale căror existență în dreptul cutumiar în ce privește conflictele armate interne a fost la acel moment considerată, în general, acceptabilă pentru state.

În cele din urmă, art. 8, al. 2, lit. (f) din Statut definește situațiile la care art. 8, al. (2), lit. (e) se aplică: „*Paragraful 2 (e) se aplică conflictelor armate care au un caracter internațional și, prin urmare nu se aplică situațiilor de tulburări și tensiuni interne, cum ar fi revoltele, actele izolate și sporadice de violență sau alte acte de natură similară. Acesta se aplică în cazul conflictelor armate care au loc pe teritoriul unui stat atunci când există un conflict armat prelungit între autoritățile guvernamentale și grupurile armate organizate sau între astfel de grupuri*”. [17, art. 8, al. 2, lit. „f”]

De menționat că nici Statutul Curții Penale Internaționale, nici în Elementele Crimelor [8] nu se oferă o definiție detaliată a „conflictului armat” în conformitate cu art. 8, al. 2 din Statut. De asemenea, acestea nu conțin o definiție a „caracterului internațional” sau „noninternațional” a unor astfel de conflicte. În Elementele Crimelor se prevede doar că: „*Elementele crimelor de război în conformitate cu art. 8, al. 2 lit. (c) și (e), sunt supuse limitărilor abordate în art. 8, al. 2, lit. (d) și (f), care nu sunt elemente ale crimelor. Elementele crimelor de război în conformitate cu art. 8, al. 2 din statut trebuie să fie interpretate în cadrul stabilit de dreptul internațional al conflictelor armate*”. [8, p. 144]

În urma examinării prevederilor de mai sus, mai multe aspecte

ale abordării Statutului Curții Penale Internaționale ar trebui să fie subliniate.

În primul rând, în art. 8, al. (2), lit. (d) se clarifică pragul inferior de aplicare: art. 2, al. (e) se aplică conflictelor armate „*fără caracter internațional și, prin urmare, [...] nu se aplică[...] la situații de tulburări interne și tensiuni, cum ar fi revoltele, actele izolate și sporadice de violență sau alte acte de natură similară*”.

În al doilea rând, art. 8, al. (2), lit. (e) se aplică conflictelor armate, care „au loc pe teritoriul unui stat”. Acest lucru, cu siguranță, reafirmă caracterul noninternațional al conflictelor în cauză. Apare întrebarea: de ce art. 8, al. (2), lit. (f) conține prevederi privind teritoriul unui „stat” și nu al unei „Înalte Părți Contractante”, după cum prevede art. 3 comun și art. 1 al Protocolului Adițional II. În acest sens, I. Muller susține că „*această formulare a fost aleasă pentru a asigura competența Curții Penale Internaționale, care se aplică nu numai crimelor comise pe teritoriul statelor membre, dar și crimelor comise pe teritoriul unui stat ne-membru*”. [12, p. 41]

În ce privește conflictele „transnaționale” ale statelor împotriva grupurilor nonstatale, formularea „pe teritoriul statului” mai degrabă decât cea „a unui” stat, ar putea fi văzută ca amplasarea crimelor comise în timpul unor astfel de conflicte transnaționale, în afara teritoriului statului care acționează. [11, p. 260]

În al treilea rând, art. 8 al. 2, lit. „f” prevede în continuare că art. 2, lit. „e” se aplică „*atunci când există un conflict armat prelungit între autoritățile guvernamentale și grupurile armate organizate sau între astfel de grupuri*”. Astfel, spre deosebire de articolul 1 al Protocolului Adițional II, Statutul Curții Penale Internaționale recunoaște în calitate de conflict

armat intern și luptele numai între grupuri armate, fără participarea guvernelor.

În cele din urmă, un interes special prezintă prevederea din art. 8, al. 2, lit. „f”, potrivit căreia art. 2, al. „e” se aplică „atunci când există un conflict armat prelungit între autoritățile guvernamentale și grupurile armate organizate sau între astfel de grupuri”.

Trebuie de menționat că Tribunalul Internațional Militar pentru fosta Iugoslavie a identificat doi factori - organizarea părților și intensitatea conflictului - ca decisivi pentru a distinge conflictele armate interne consacrate în art. 3 comun de situații care nu ating acest prag. Durata conflictului a fost doar un factor potențial printre altele pentru evaluarea intensității unui conflict.

În legătură cu caracterul prelungit al conflictului armat, în doctrină a apărut întrebarea dacă introducerea în art. 8, al.2 a noțiunii de „conflict armat prelungit” vizează un nou tip de conflict armat intern, distinct de cele prevăzute de către art. 3 comun și Protocolul Adițional II.

Astfel, unii cercetători [11, p. 260; 75, p. 445] consideră că intenția celor care au negociat Statutul Curții Penale Internaționale nu a fost de a crea o categorie separată de conflicte armate noninternaționale. Mai degrabă, referința la durata în al. 2 „f” a fost destinată să prevină ca noțiunea restrictivă din Protocolul Adițional II să fie încorporată în Statut. A fost, într-un fel, un efort de a ajunge la un compromis între proiectul inițial, care nu a făcut distincție între al. 2, lit. „d” și 2 lit. „f” și dorința unor state de a include restricțiile Protocolului Adițional II în acest al doilea paragraf. [2, p. 419 - 445]

Prin contrast, alți autori [1, p. 110; 15 p. 268; 16, p. 116] consideră că în cazul în care noțiunea

de conflict armat noninternațional din al. 2, litera „d” se referă direct la cea din art. 3 comun, noțiunea de timp. Un conflict armat noninternațional în sensul al. 2, lit. „f” există atunci când conflictul este „prelungit”. Întrucât, din punctul de vedere al al. 2, lit. „d”, durata este un factor care poate fi, probabil, luat în considerare la evaluarea situației, dar nu constituie un criteriu obligatoriu, aceasta este totuși o parte integrantă a conceptului din al. 2, lit. „f”.

Această noțiune nu pare, prin urmare, să constituie o extindere a domeniului de aplicare a al. 2, lit. „d”, dar creează o categorie separată a conflictelor armate noninternaționale, cu scopul de a incrimina, în contextul Statutului Curții Penale Internaționale, încălcări suplimentare ale dreptului internațional umanitar, cum ar fi încălcări ale normelor Protocolului Adițional II. [15, 268 – 269; 10] Necesitatea de a ajunge la un compromis atunci când a fost elaborată această dispoziție pare să indice că intenția a fost de a ajunge la un acord asupra unei categorii diferite de cea prevăzută la alineatul 2, litera „d”.

Jurisprudența tinde să sprijine a doua interpretare. În cazul *Prosecutor vs Lubanga Dyilo*, Camera Preliminară a Curții Penale Internaționale a făcut referire la Protocolul Adițional II în scopul de a interpreta al. 2, lit. „f” din Statut. Astfel, se pare că a vrut să confere un sens distinct acestei dispoziții, definind un prag specific de aplicabilitate. Camera a precizat că acest prag este caracterizat prin două condiții:

a) violența trebuie să atingă o anumită intensitate și să fie prelungită;

b) un grup înarmat cu un grad de organizare, în special cu „capacitatea de a planifica și efectua operațiunile militare pentru o pe-

rioadă prelungită de timp”, trebuie să fie implicat. [9; 18]

Formulată astfel, această definiție pare să definească un domeniu de aplicare mai strict decât art. 3 comun, deoarece necesită ca lupta să aibă loc într-o anumită perioadă de timp. Este totuși mai largă decât cea din Protocolul Adițional II, deoarece nu solicită ca grupul armat în cauză să exercite controlul teritorial. Categoria de conflict vizată aici este, prin urmare, media conflictelor armate interne consacrate în art. 3 comun și în Protocolul Adițional II. [10; 18]

Trebuie să menționăm că această categorie nouă de conflict armat prezintă, de asemenea, anumite probleme. Nu există niciun criteriu obiectiv care face posibil să se indice cazul în care durata minimă solicitată este atinsă. În plus, apare întrebarea privind regimul juridic care urmează să fie aplicat în perioada în care lupta nu poate fi încă considerată „suficient de îndelungată” pentru ca aceasta să fie calificată ca un conflict armat neinternațional, în sensul acestei definiții.

În conformitate cu Statutul de la Roma, Curtea Penală Internațională își va exercita jurisdicția asupra crimei de agresiune, crimei de genocid, crimelor contra umanității și crimelor de război (art. 5).

Deși există o suprapunere considerabilă între dispozițiile referitoare la conflictele armate internaționale și conflictele armate noninternaționale, dispozițiile pentru primele sunt mult mai detaliate. Elementele crimelor, elaborate în conformitate cu articolul 9 din Statutul de la Roma, arată un total de 46 de crime de război separate cu privire la conflictele armate internaționale comparativ cu numai 25 pentru conflictele armate interne. [8; 17]

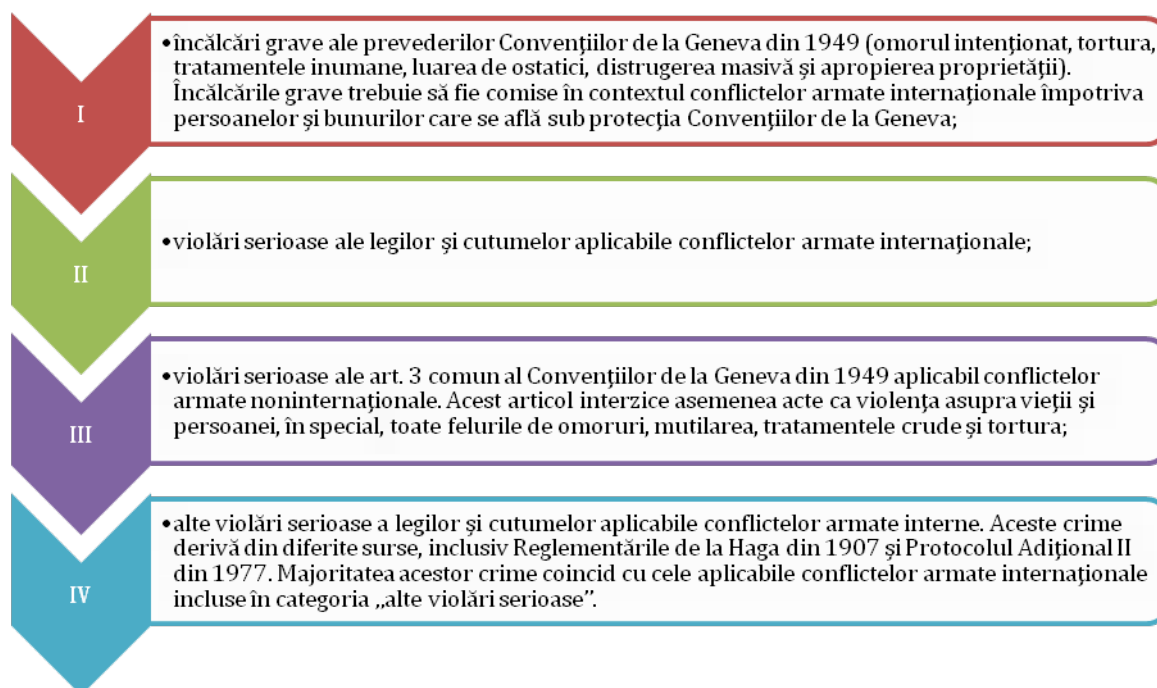

Diagrama 2. Patru categorii de crime de război conform Statutului de la Roma.[17]

Aproximativ jumătate din prevederile art. 8 ale Statutului aplicabile conflictelor armate internaționale nu sunt incluse în compartimentele ce se referă la conflictele armate noninternaționale, existând următoarele motive în acest sens:

- unele prevederi în virtutea naturii lor nu sunt aplicabile conflictelor armate noninternaționale;
- în ce privește alte prevederi, unele state și-au exprimat convingerea că acestea nu au atins statutul de drept internațional cutumiar și, prin urmare, nu trebuie incluse.

Ca rezultat, ultima părere a prevalat atunci când s-a decis neincluizarea prevederilor privind folosirea armelor interzise în conflictele armate interne. Alte „lacune” în ce privește crimele de război aplicabile conflictelor armate interne constau în aceea că, de exemplu, nu există prevederi de interzicere a înfometării intenționate a populației civile. [7, p. 348]

În plus, în prescrierea crimelor de război în conflictele armate internaționale și în cele noninternaționale este utilizată o terminologie diferită pentru a descrie același

comportament, ceea ce face dificil alinierea dispozițiilor. Elementele crimelor demonstrează măsura în care infracțiunile au fost elaborate inconsecvent. [8, p. 18 – 20, 37 - 38] De exemplu, „uciderea intenționată” în conflictele armate internaționale, în art. 8, al. 2, lit. „a”, (i), echivalează cu „omor” în conflictele armate interne în art. 8, al. 2, lit. „c”, (i); „experimentele biologice” în conflictele armate internaționale, în art. 8, al. 2, lit. „a” (ii) sunt similare cu „experimente medicale sau științifice” într-un conflict armat intern la art. 8, al. 2, „e” (xi) și „provocarea intenționată de mari suferințe” într-un conflict armat internațional în art. 8, al. 2, litera „a” (iii) este echivalentul „tratamentelor crude” în conflictele armate interne în art. 8, al. 2, lit. „c” (i). [5, p. 198]

În plus, crimele preluate din dispozițiile Protoalelor Adiționale I și II reflectă diferențele dintre cele două Protoale, cu încălcarea legilor și cutumelor aplicabile în conflictele armate internaționale, fiind enumerate în art. 8, al. 2, lit. „b”, și încălcarea legilor și cutume-

lor aplicabile în conflictele armate noninternaționale, fiind enumerate în art. 8, al. 2, lit. „c” și art. 8, al. 2, lit. „e”.

Concluzii. În diferite etape, conflictele contemporane sunt fie cu caracter internațional, fie fără caracter internațional. Atunci când un stat intervine în numele unui guvern legitim în vederea acordării de asistență pentru reprimarea unei insurgențe, conflictul armat este unul fără caracter internațional. Atunci când un stat intervine în numele unei mișcări rebele împotriva unui guvern legitim, o asemenea intervenție are ca efect internaționalizarea conflictului armat. [14]

În acest context, Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale confirmă în mod explicit distincția tradițională între conflictele armate internaționale și cele noninternaționale. Dar apare tendința de a adapta regimul conflictelor armate interne din dreptul internațional umanitar la normele care reglementează conflictele armate internaționale. Art.7 cu privire la crimele contra umanității și art. 8, al. 2, lit. „c” și „e” cu privire la crimele

de război constituie un real progres în acest sens. Cu toate acestea, regulamentul privind crimele de război nu prevede, în mod special, răspunderea penală pentru indivizii care au comis crime în perioada conflictelor armate internaționale.

Statutul Curții Penale Internaționale pare să identifice două tipuri de conflict armat noninternațional: **în primul rând**, conflictele armate interne în sensul art. 3 comun al Convențiilor de la Geneva din 1949 (art. 8, punctele 2, litera „c – d”) și, **în al doilea rând**, conflictele armate interne „prelungite” (art. 8, punctele 2, „e – f”). De menționat că totuși această inovație din Statut nu are drept scop de a crea un nou concept de conflict armat noninternațional în dreptul internațional umanitar, dar, pur și simplu, are drept scop stabilirea competenței Curții Penale Internaționale, aplicându-se, prin urmare, numai la exercitarea acestei competențe și nu stabilește o categorie care este mai general aplicabilă.

Dreptul internațional umanitar se aplică în caz de producere a unui conflict armat, indiferent dacă acesta are sau nu are un caracter internațional și nu este permisă nicio derogare de la normele dreptului internațional umanitar. Respectarea drepturilor omului și a dreptului umanitar în conflictele armate, în general, și în cele ne-internaționale, în particular, are la bază respectul față de adversar și loialitatea în timpul operațiunilor militare. [14]

Referințe bibliografice

1. Bouvier A. Sassoli M. How Does Law Protect in War? In: Geneva: ICRC. 2006, Vol. 1. 192 p.
2. Cullen A. The concept of non-international armed conflict in international humanitarian law. New York: Cambridge University Press, 2010. 238 p.
3. Cauia A. Conflictele armate fără caracter internațional. Esența și aplicabilitatea normelor de drept inter-

național umanitar. În: Revista Militară. AMFA. Nr. 2(8)/2012, p.18-24.

4. Convenția IV de la Geneva <https://www.crucearosie.ro/>

5. Deidre W. Removing the Distinction Between International and Noninternational Armed Conflict in the Rome Statute of the International Criminal Court. In: Melbourne Journal of International Law. 2004, nr. 8, p. 192 – 217.

6. Doria J., Gasser H.P, Bassiouni M.C. The legal regime of the International Criminal Court. In: Leiden, Journal of International Law. 2009, nr. 17, p. 645 - 672.

7. Dormann K. War crimes under Rome Statute of the International Criminal Court, with a special Focus on the Negotiations on the Elements of Crimes. Max Planck Yearbook of United Nations Law. 2003, Volume 7, p. 341 - 407.

8. Elements of the Crimes adopted by the Assembly of States Parties First session New York, 3-10 September 2002. Official Records ICC-ASP/1/3: http://www.icc-cpi.int/NR/...38CF.../Element_of_Crimes_English.pdf

9. Prosecutor vs Lubanga Dyilo, International Criminal Court Case No. ICC-01/04-01/06-803. Decision on the confirmation of charges (Pre-Trial Chamber I), 29 January 2007, p. 229–237. <http://www.icc-cpi.int>.

10. Protocolul Adițional II la Convențiile de la Geneva <https://www.crucearosie.ro/>

11. Meron T. The Humanization of Humanitarian Law. In: American Journal of International Law. 2000, Vol. 94, p. 257 - 270.

12. Muller I. Non-international armed conflict under article 1(1) AP II and 8 (2) (f) ICC Statute. In: Armed Conflicts and Parties to Armed Conflicts under IHL: Confronting Legal Categories to Contemporary Realities. Proceedings of the Bruges Colloquium 22-23 October 2009. 2010, Collegium nr. 40, p. 37 - 58.

13. Plattner D. The penal repression of violations of International Humanitarian Law applicable in noninternational armed conflicts. In: International Review of the Red Cross. 1990, nr. 278, p. 409 - 416.

14. Pistol E. Conflicte armate fără caracter internațional – respectarea dreptului umanitar și a drepturilor

omului <http://www.arduph.ro/domenii/diu-doctrina/conflicte-armate-fara-caracter-international-respectarea-dreptului-umanitar-si-a-drepturilor-omului/>

15. Provost R. International Human Rights and Humanitarian Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 382 p.

16. Schabas W. An Introduction to the International Criminal Court. 2nd edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 158 p.

17. Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale adoptat la 17.07.1998 (U.N. Doc. A/CONF.183/9*). <http://untreaty.un.org/cod/icc/statute/romefra.htm>

18. The Manual on the Law of Non-International Armed Conflict, International Institute of Humanitarian Law, Sanremo, 2006

DESPRE AUTOR ABOUT
AUTHORS

Ion FRUNZE,
dr. în drept, USEM
Phd in Law, dr., UESM
e-mail: vcristo@mail.ru